

DECIZIE

15 mai 2019

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh

examinând recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă
de Sergiu Hîncu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind
recunoașterea încălcării dreptului la examinarea cererii prelabile, obligarea
recalculării și achitării pensiei,

împotriva încheierii din 06 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care
s-a restituit ca fiind depusă în afara termenului legal cererea de apel depusă de către
Casa Națională de Asigurări Sociale,

c o n s t a ț ă :

La 28 iunie 2018 Sergiu Hîncu a depus cerere de chemare în judecată împotriva
Casei Naționale de Asigurări Sociale privind recunoașterea încălcării dreptului la
examinarea cererii prelabile, obligarea recalculării mărimii pensiei cu stabilirea
pensiei în cuantum de 75% din suma soldei, începând cu 18 decembrie 2009 și
obligarea achitării diferenței pensiei recalculate în raport cu pensia primită pentru
perioada anterioară, începând cu 18 decembrie 2009.

Prin hotărârea din 17 decembrie 2018 a Judecătoriai Chișinău, sediul Centru, a
fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Hîncu, cu
obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite pensia
pentru vechime în muncă, în cuantum de 75% din suma soldei, cu achitarea
diferenței pensiei recalculate în raport cu pensia primită pentru perioada anterioară,
începând cu data de 18 decembrie 2009.

În rest s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Hîncu Sergiu
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea încălcării
dreptului la examinarea cererii prelabile, precum și obligarea recalculării și achitării
pensiei, ca fiind neîntemeiată.

La 17 ianuarie 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale, a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea hotărârii instanței de fond cu pronunțarea unei hotărâri privind respingerea integrală a acțiunii ca nefondată.

Prin încheierea din 06 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit ca fiind depusă în afara termenului legal, iar apelanta Casa Națională de Asigurări Sociale nu a solicitat repunerea în termen, a cererii de apel declarată la data de 17 ianuarie 2019 împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 decembrie 2018, prin care a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Hîncu Sergiu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind recunoașterea încălcării dreptului la examinarea cererii prealabile, obligarea recalculării și achitării pensiei.

La 28 februarie 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva încheierii din 06 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea încheierii contestate cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel la etapa punerii pe rol a apelului.

În motivarea recursului a indicat că consideră critică și inadmisibilă poziția instanței de apel privind restituirea apelului ca fiind tardiv, având în vedere că examinarea cauzei a avut loc în lipsa pîrîtului, mai mult, nici la pronunțarea dispozitivului hotărârii din 17 decembrie 2018 reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale nu a fost prezent. A menționat că pîrîtul nu a fost înștiințat despre locul, data și ora pronunțării dispozitivului hotărârii, condiție obligatorie pentru instanță prevăzută la art.236 alin. (1) Cod de procedură civilă. Totodată, Judecătoria Chișinău, sediul Centru în temeiul art.236 alin.4 Cod de procedură civilă era obligată să expedieze dispozitivul hotărârii din 17 decembrie 2018 în termen de 5 zile. În cazul dat dispozitivul hotărârii a fost recepționat de Casa Națională de Asigurări Sociale abia la 28 ianuarie 2019.

A menționat că recurentul după ce a aflat despre rezultatul ședinței și hotărîrea primei instanțe, la 17 ianuarie 2019 a contestat-o cu apel nemotivat, urmînd să depună apelul motivat suplimentar, după luarea de cunoștință cu partea motivată a hotărârii contestate.

Consideră că apelul a fost declarat în termen, dat fiind faptul că pîrîtul nu a cunoscut despre locul, data și ora pronunțării dispozitivului, rezultatul ședinței din 17 decembrie 2018 fiind publicat pe pagina web doar la 11 ianuarie 2019, iar dispozitivul hotărârii a fost recepționat la 28 ianuarie 2019.

Instanța de apel a examinat superficial circumstanțele și motivele invocate în cererea de apel, le-a ignorat în mod arbitrar, din care considerent solicită instanței de recurs să dea o apreciere obiectivă și mult aspectuală.

Completul reține că prezentul litigiu a fost soluționat în baza Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova, care în conformitate cu art. 257 alin. (1) Cod administrativ a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019, iar potrivit alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

În conformitate cu prevederile art. 258 alin. (3) Cod administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se

vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul a fost declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, la 28 februarie 2019, până la data intrării în vigoare a Codului administrativ.

Respectiv, prin derogare, în temeiul art. 258 alin. (3) Cod administrativ, admisibilitatea recursului se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Din materialele cauzei rezultă că încheierea instanței de apel a fost pronunțată la 06 februarie 2019 și expediată participanților la proces la 11 februarie 2019, însă la materialele cauzei lipsește confirmarea recepționării încheierii recurate.

Prin urmare, recursul declarat la 28 februarie 2019 a fost depus în termenul stabilit de lege.

Instanța de recurs reiterează că la 01 aprilie 2019 a intrat în vigoare Codul administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, fapt ce rezultă din art. 257 alin. (1) al codului respectiv.

Conform art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art. 169-171.

Conform art. 258 alin. (3) Cod administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod.

În conformitate cu art. 243 alin. (2) Cod administrativ, instanța competentă soluționează recursul împotriva încheierilor judecătorești fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, instanța competentă poate cita participanții la proces.

Conform art. 243 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul.

Din conținutul recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale rezultă că recurentul nu este de acord cu încheierea din 06 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a restituit ca fiind depusă în afara termenului legal, iar apelanta Casa Națională de Asigurări Sociale nu a solicitat repunerea în termen, cererea de apel declarată la data de 17 ianuarie 2019 împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 17 decembrie 2018.

În conformitate cu art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

În conformitate cu art. 111 Cod de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească.

Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade.

Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.

Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

În conformitate cu art. 113 Cod de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Din actele cauzei s-a stabilit că, la 17 decembrie 2018 a fost pronunțat dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru prin care Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată să recalculeze și să achite pensia pentru vechime în muncă, în cuantum de 75% din suma soldei, cu achitarea diferenței pensiei recalculate în raport cu pensia primită pentru perioada anterioară, începând cu data de 18 decembrie 2009. În rest s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Hîncu Sergiu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea încălcării dreptului la examinarea cererii prealabile, precum și obligarea recalculării și achitării pensiei, ca fiind neîntemeiată (f.d. 28).

Tot la 17 decembrie 2018 copia dispozitivului hotărârii a fost expediată în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele cauzei (f.d. 29).

Așa fiind, termenul de declarare a apelului a început să curgă de la 18 decembrie 2018, ziua imediat următoare datei când a fost pronunțat dispozitivul hotărârii primei instanțe și a expirat la data de 16 ianuarie 2019, aceasta fiind ultima zi de depunere a apelului.

Contrar normelor procedurale enunțate mai sus, cererea de apel nemotivată împotriva hotărârii primei instanțe a fost depusă la 17 ianuarie 2019 (f.d. 30), respectiv cu încălcarea termenului prevăzut de art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Potrivit art. 116 alin. (1), (2) și (3) Cod de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță.

Cererea de repunere în termen se depune la instanța judecătorească care efectuează actul de procedură și se examinează în ședință de judecată. Participanților la proces li se comunică locul, data și ora ședinței. Neprezentarea lor însă nu împiedică soluționarea repunerii în termen.

La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care

nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.).

Astfel, având cunoștință despre examinarea cauzei civile inițiate la cererea lui Sergiu Hîncu, recurentul urma să întreprindă toate măsurile necesare, după cum sugerează și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (Van Harn vs Germany, nr.7557/03 din 11 septembrie 2007), de a-și proteja dreptul de acces la instanță și de a îndeplini actele procedurale în termenii prevăzuți de lege, fapt ignorat de acesta și care în consecință a generat omiterea neîntemeiată a termenului prescris la depunerea apelului or, prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului ca urmare a expirării termenului de atac incontestabil ar leza principiul securității raporturilor juridice.

Colegiul menționează că nu poate fi reținut argumentul recurentului, precum că nu a avut posibilitate de a declara apel în termen deoarece a recepționat dispozitivul hotărârii abia la data de 28 ianuarie 2019 or, la materialele cauzei este anexată scrisoarea de însoțire, ce confirmă expedierea în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale la data 17 decembrie 2018 a dispozitivului hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru (f.d. 29), pe când recurentul nu a prezentat nici un înscris ce ar confirma recepționarea tardivă a actului judecătoresc. Totodată, recurentul contrar afirmațiilor din cererea de recurs, a înregistrat cererea de apel la 17 ianuarie 2019 (f.d. 30).

Se reține, că art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, nu condiționează termenul de 30 de zile de declarare a apelului din data aducerii la cunoștință a dispozitivului hotărârii, dar din data pronunțării dispozitivului hotărârii.

Colegiul respinge ca neîntemeiat și argumentul invocat de recurent privind necitarea Casei Naționale de Asigurări Sociale în ședințele de judecată la examinarea cauzei în instanța de fond, cât și pronunțarea hotărârii în absența acestora.

În acest sens, Colegiul reține că Casa Națională de Asigurări Sociale a fost citată legal pentru participarea la examinarea cauzei civile inițiate de Sergiu Hîncu (f.d. 16, 19, 21), iar potrivit art.102 alin. (4¹) Cod de procedură civilă, participanții la proces înștiințați în mod legal o dată nu pot invoca necitarea lor pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară.

Totodată, la 11 septembrie 2018 reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale a înregistrat referința prin care a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată ca neîntemeiată (f.d. 22-23).

În conformitate cu art. 56 alin. (3) Cod de procedură civilă, participanții la proces sînt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Astfel, Colegiul reține că recurentul în cazul dat nu a dat dovadă de diligență și bună credință în realizarea drepturilor sale, ca ulterior să invoce încălcarea dreptului de acces la justiție, în condițiile când personal nu și-a realizat drepturile garantate de legislația în vigoare or, reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale fiind citat legal nu s-a prezentat în ședința de judecată, ulterior nu a manifestat careva interes față de dosarul respectiv.

În circumstanțele expuse mai sus, recurentul nu a fost lipsit de dreptul de a exercita calea de atac, apelul împotriva hotărârii primei instanțe în termenul prevăzut de lege, iar instanța de apel corect a reținut că Casa Națională de Asigurări Sociale a omis termenul de declarare a apelului, fără a solicita repunerea în termen.

Colegiul accentuează că prezintă relevanță nu data recepționării dispozitivului hotărârii, dar invocarea motivelor ce justifică declararea apelului în afara termenului legal, inclusiv cu solicitarea de repunere în termen la declararea apelului or, instanța de apel nu poate din oficiu să repună apelantul în termenul de declarare a apelului, fapt corect reținut și de instanța de apel.

Colegiul precizează că materialele cauzei confirmă că apelul împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, a fost declarat în afara termenului legal și în condițiile în care apelul a fost declarat peste termen, apelantul urma să solicite repunerea în termen cu invocarea motivelor ce au justificat omiterea acestuia, ceea ce la caz nu s-a realizat de către apelant.

În această ordine de idei, Colegiul menționează că, nevalorificarea drepturilor procedurale de către Casa Națională de Asigurări Sociale în termenul stabilit, nu poate fi calificată ca o îngrădire a accesului la justiție. Nu poate fi pusă pe seama instanțelor de judecată îngrădirea accesului la justiție, în condițiile când însuși apelantul a ignorat prevederile legale.

Colegiul notează că, unul din aspectele preeminenței dreptului, rezultând din jurisprudența CtEDO, este principiul securității raporturilor juridice. Or, CtEDO statuează că dacă termenul pentru introducerea unei căi ordinare de atac este reînnoit după un interval considerabil și pentru motive care nu par să fie convingătoare, o asemenea decizie ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac (*Ponomaryov vs Ucraina*, hotărârea din 03 aprilie 2008).

Așa fiind, instanța de recurs relevă că soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea de restituire a cererii de apel ca fiind tardivă, este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, având în vedere și obligația părților privind exercitarea drepturilor procedurale cu bună credință și în termen.

În conformitate cu art. 27 alin. (1) Cod de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecătii, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare. Colegiul precizează că, circumstanțele expuse de recurent nu pot fi acceptate de către instanța de recurs în vederea casării actului judecătoresc contestat, în condițiile când instanța de apel a adoptat o încheiere legală având în vedere că apelantul/recurent a omis termenul pentru depunerea cererii de apel și nici nu a solicitat repunerea în acest termen de procedură.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea contestată este întemeiată și conformă prevederilor legale, iar argumentele invocate de către recurent nu sunt întemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat, cu menținerea încheierii instanței de apel din 06 februarie 2019.

În conformitate cu prevederile art. 243 alin. (1) lit. b), 258 alin. (3) Cod administrativ, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se menține încheierea din 06 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Hîncu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind recunoașterea încălcării dreptului la examinarea cererii prealabile, obligarea recalculării și achitării pensiei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Victor Burduh